

Kis képek a szigetről VII (2010)

Somogyi György kiállítása az Érdi Galériában

Mikor ünnepelhető egy festőművész? Mindig. Ám főképpen akkor, ha nem szárad be az ecsetje, és naponta szembenéz a vászonnal, hogy rejtélyes szintégláival tudósíthasson életről s halálról, szenvedésről és boldogságról. Hogy látomásaiban, ezekben a gyönyörű forma- és színérzékeny lélektérképekben megidézhesse gondolatait és a körülötte lévő világot.

A szigetet, a folyó közeli valóságosat, és a szigetet, a bennünk élő emlékképek és emlékmozzanatok kivetítőjét. Régmúlt és a ma találkozását. A világra – a bennünk ketyegő időszerkezettel azonos pszichikai mérőőn – állását. Ez utóbbi esetében, hogy miképp süllyed vagy emelkedik, hiszen a kedélyállapot (elevenségünk, képzelőerőnk biztosítója) nagyon is meghatározza cselekvésünk – művésznél az alkotás – erejét s irányát. Vagyis a stílusát.

Somogyi György maga az életerős legkivált az életszeretet. Ahogyan az alkotó kievickélt, a szenvedést sem nélkülözve, a betegség kalickájából, és újból kezébe vette az ecsetet, abban méltóság van, a „nem hagyom magamat” parancsa. Változott-e műveinek világa? Nem változott. Ugyanaz a feszes szerkezet – az égi és a földi hullámokat, hullámozásokat közvetítő földabrosz milliméterről milliméterre való bejárása –, és ugyanaz a pontosság. Nem véletlen, hogy izzik a képmező, hiszen az ecsetpázmák valóságot lélekhabitussá emelő eldorádójában a látható és a láthatatlan foltok, négyzetek, körök, vonalkák, színrácsok ezere egyesül.

Ezért is izgalmas az érzéstömegeket megmozdító absztrakciója – a „könnyű” tehertől. Az organikus lét, az ember- és madárrajok életigazságainak a megőrzésétől. Attól a kalandtól,

amely a természet vad erőit, a folyók dübörgő rohanását, a technika (gépek-motorok) világbolydító zajait olyan tartományba költözteti – alapélményként, mint mindig, Paul Klee nonfiguratív mindenség-zsoltára visszhangzik –, amelyben a meditációs sokoldalúság, az apró részletekből (mindenség-kockákból) szerveződő látványvilág ezernyi rejtjele, a hordalék-lét létszabadsággá való avanzsálása a csodával ér föl.

A madarak búvóhelye I-VI (2006, részlet)

Mintha csupán ez volna a természetes, a valóság festői módon való megélése. Az emóciók csillag-rajja emelése, ahol az expresszív formavariációk lendülete – innen a sugárzás – valamint fénykazetta-arszenálban landol. Ha az életmű egyik alapművének az itt is lebilincselő Madarak búvóhelye I-VI. (2006) című olaj-farost táblákat látom – rajtuk az apró lemezekből kialakított színmezőket megbontó, mindenik felületen más-más helyzetben (pörgő dinamikában) lévő ötszögek lendületét –, azonnal érzem eme rejtezés nagyhatású szimbolikáját: a visszavonuló csend torokszorító dübörgését.

Mert bölcs az a látásmód, amelyben állat és ember (itt a madár a szabadság jelképe is) úgy vonul vissza, hogy egyben az önkítárulkozás jegyeit is magában hordja. A csendes megnyugvással hívja föl magára a figyelmet, hogy evvel a visszakozással egyúttal meg is nyissa az önfeledten kinyilatkozó szabadság megannyi körét. Amely az Az én szigetem I.-II. (2000) vöröslő hajnalpírjában éppúgy ott van – az itt szereplő festmény megegyezik az életmű-albumban szereplő Az én szigetem III. című kompozícióval –, mint a Vertikális kép (2005) toronnyá növekvő napsugárzásában, vagy a szintén függélyes építkezésű Séta a szigeten (2006) ötszögű kazettáinak egyensúlykereső játékában.

Somogyi György sziget-élménye életre szóló téma, s ha némelykor volt is a sás, a zombék, a nád és a partszakasz búvólte tájból (a benső élményekkel rezonáló értéktorból) valamint „kitekintés” – többek között ilyen karakteres forma-kirándulás volt a megannyi tojás-festmény mint termékenység-ünnep variációs világa –, jobbára a „földrajzi abroszhoz” hasonló látványtervek-léttérképek foglalkoztatták a művészt. Beléjük álmodta a szárnyaló képzelet révén nagyon is valóságos törvényszerűségek – zárás és nyitás, születés és halál, teremtés és megsemmisülés – pszichológiai megfegyelmezett kalodáit.

Nem véletlen az Úszó lép című sorozat – I. és III. (é. n.), II. (2016), IV. (2015) – kohéziós erőt kifejtő, zsúfoltan is dinamikát sugalló kavargó örvényeinek a gazdagsága. A létteljesség

dominanciája? Inkább a fokról fokra való építkezés – organikus alapú önvallomás – mámore. A részecskék felhőtlen násztánca.

Ha emlékszünk a Kertben (1998) című festménynek a zöld burjánzást légi paradicsommá emelő – tudatosan ilyenné fejlesztett – színvariációs játékára, az újabb keletű műveken az egyetemes értékazonosságot tanúsító összetartozáson túl a különbözőségek is észrevehetőek. Nem annyira a Séta a szigeten (é. n.) „frissen festve” lazán futtatott ecsetkalandjára gondolok, hanem a December (é. n.) poétikus szerkezetet involváló rejtélyére, és a Kis képek a szigetről című sorozat remeknél remekebb darabjaira (VII. – 2010; XIV. és XV. – 2012; XIX. – é. n.). A Kis képek a szigetről VII.-nek az oldottabb, gesztus értékű motívum-rendeződés a sajátja, a XV. számú és XIX. számú kompozíciónak pedig a korábbi (gyakoribb) burjánzás helyett a motívumokat egységes látomássá szervező ökonomikus szerkezet.

Szokolczay Lajos